

KÖZTÉRFEJLESZTÉSEK HATÁSAI A GYULAI KOSSUTH TÉR PÉLDÁJÁN¹

EFFECTS OF PUBLIC SPACE DEVELOPMENTS – THE CASE STUDY OF KOSSUTH SQUARE OF GYULA

VEDRÉDI KATALIN PhD-hallgató

Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar
Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék

Abstract

More and more public space projects are implemented in Hungary in recent decades. There are developments which are totally top-down processes but at the same time we can encounter processes that come true with public participation. The study discusses a project which was going off with partial public participation, namely the development of the Kossuth square of Gyula. The main aim of the research is to introduce how the square functions after the development and how do the different interest groups evaluate it. I made several interviews with people who live close to the square, with experts who took part of the development and I interviewed the square users too. Furthermore I did participant observations on the square. It is necessary to remark, that the paper introduces partial results of an ongoing research and additional interviews are needed to be done. Based on these results Kossuth square seems to be a successful and well functioning place within the city that attracts the local people as well as tourists.

Bevezetés

A közterek a történelem során mindig is kiemelten fontos szereppel bírtak a települések életében. Manapság számos alkalommal megfigyelhető, hogy fejlesztésük során dilemmák, konfliktusok alakulnak ki, mivel általában nagy az érintett társadalmi csoportok köre, sokféle érdek kapcsolódik egy-egy projekthez. Az elmúlt évtizedekben egyre több közteréfejlesztés valósul meg Magyarországon is. Ezeket a folyamatokat közelebbről megvizsgálva sok esetben megmutatkozik, hogy számos probléma kapcsolódik hozzájuk. Ilyen gyakori probléma, hogy bár az épített és természeti környezeti elemek megújításra kerülnek, és a gazdasági szempontok is megjelennek, a szociális, funkcionális, vagy klimatikus tényezők például sokszor csak kisebb hangsúlyt kapnak a tervezés, fejlesztés során. Egy másik probléma lehet, hogy amikor egy új köztér átadásra kerül, még nehéz eldönteni, hogy az a későbbiekben miként fog funkcionálni, betölti-e majd a szerepét, vagy hogy az azt használók mennyire fogják elfogadni. Ez akkor is igaz, ha a folyamatot lakossági konzultáció kísérte végig, hiszen ezek sokszor kevés résztvevővel valósulnak meg, a szakembereknek többféle szempontot kell figyelembe venni, valamint a civil lakosság sem mindig tudja pontosan megfogalmazni igényeit. Emellett az is igaz, hogy az efféle lakossági

¹ A kutatás az Európai Unió és Magyarország támogatásával a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program” című kiemelt projekt keretei között valósult meg.

fórumok sokszor már a fejlesztés legutolsó fázisában történnek, amikor már kész terveket mutatnak be, és a módosításra ilyenkor már nem nagyon van lehetőség. Ebben az esetben inkább csak tájékoztatás jelleggel szervezik az ilyen eseményeket. A tervezés szempontjából további nehézséget okoz, hogy a térhasználók összetétele, igényei is folytonosan változnak. Éppen ezért is lenne lényeges a fejlesztések átadását követő években a terek működésének felülvizsgálata. Ezeket a nehézségeket figyelembe véve megállapítható, hogy egy-egy köztér fejlesztése hosszú távú, szinte soha véget nem érő folyamat. A tanulmány célja bemutatni egy hazai köztérfejlesztést – a gyulai Kossuth Lajos tér megújítását – és azt, hogy az átadás után 7 évvel az emberek miként értékelik az „új” teret, melyek a főbb térhasználati jellegzetességek, és a tér fejlesztéséhez kapcsolódó, valamint nem Gyulai szakértők hogyan vélekednek fejlesztés folyamatairól. A Kossuth tér azért került kiválasztásra, mert korábbi kutatások (Vedrédi K.–Boros L., 2012) sikertelen példáival ellentétben ez a fejlesztés egyértelműen jól működő, sikeres és népszerű eredményt hozott. Így indokoltnak véltem megvizsgálni, hogy melyek azok a tényezők, amik hozzájárulnak a tér működéséhez és sikerességéhez.

1. Az elméleti háttér

A témával foglalkozó különféle hazai és külföldi szakirodalmakban sokszínű jelentés-tartalmakat rendelnek a köztérhez, mint fogalomhoz. A következő néhány bekezdésben ezek közül mutatok be néhányat.

A tanulmányok eltérőek például a tekintetben, hogy egy köztér mennyire tekinthető magántérnek és mennyire a közösség tulajdona, vagy hogy mennyire lehet demokratikus, vagy kirekesztő (Gehl, J.–Matan, A., 2009). Vannak kutatók, akik szerint a köztér nem kizárólag fizikai eleme a településnek, hanem különféle egyéb, elvontabb tényezőkből is összetevődő képződmény. Ilyen tényezők például a gondolatok, elképzelések, tevékenységek, információk, melyek hozzájárulnak a köztér mibenlétéhez (Gehl, J.–Matan, A., 2009). Ash Amin (2008) a kollektív jólét és a lehetőségek színtereiként fogja fel a közteret, amelyek kifejezik a város vezetői, döntéshozói és területi tervezők érdekeit, céljait. Udvarhelyi É. T. (2010) szemlélete szerint a köztér „a társadalom általános állapotának tükrö, a demokratikus közszféra helyszíne és térbeli kivételése (...), az a tétel, miszerint a köztereknek mindenki számára nyitottnak kell lennie, nem feltétlenül jelent egyet az uniformizáltsággal és semlegességgel” (Udvarhelyi É. T., 2010. p. 21., p. 24.). A kifejezés egyik magyar adaptációja a következő: „a köztér azokat a szabadterén elhelyezkedő nyitott, de pontosan körülhatárolható területi egységeket jelenti, amelyeket fizetés nélkül bárki bármikor igénybe vehet” (Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Kht., 2004).

A fenti meghatározások mellett sokan úgy vélik, a köztér fogalmába minden olyan természetes és épített környezeti elem beletartozik, ami mindenki felé nyitott. Így a korlátozás nélkül hozzáférhető utcák, terek, külső, vagy belső, nyilvános, vagy privát terek, amelyeket a lakosság különféle célokra használhat (Carmona, M. et al., 2008). Don Mitchell (2003) a közteret több síkon értelmezi: a „*public space*” szerinte problematikus és vitatott entitás, amely egyben társadalmi termék is, és amelyben a társadalmi kontroll és tulajdon megnyilvánul, miközben demokratikus tér marad. A modern városok közterei ellentmondásos és rendkívül összetett helyek, mivel többféle érdek és társadalmi csoport keveredik bennük (Garcia-Ramon, M. D.–Ortiz, M.–Prats, M., 2004). Egy másik megközelítés szerint a közterek „open minded place”-ként is értelmezhetőek. Ez azt jelenti, hogy minél sokszínűbb emberek és tevékenységek jelennek meg egy adott köztéren, az annál jobban hozzá tud járulni a

közösség kollektív identitásához (Pugh, J., 2009). Aaron Betsky építészeti tervező is úgy vélekedik, hogy a köztérnek nyitott és mindenki által szabadon használható városi térnek kell lennie. Amint az a fenti meghatározásokból is látható, a kutatók általában különféle elvont elemekből, emberekből, tárgyakkól, viselkedési formákból, természeti és technikai berendezésekből felépülő helyként értelmezik a közteret (Wessely A., 2010).

L. A. Staeheli és D. Mitchell (2007) a tartalomelemzés módszerével vizsgálta meg, hogy a különféle földrajzi írásokban hogyan definiálják a közteret. 218 könyvet, cikket, cikk részletet tekintettek át, és az előre meghatározott kulcsszavak alapján (pl. utca, park, nyitott tér) kódolták és csoportosították azokat. Ezt követően a kulcsszavas elemzésből kiindulva megvizsgálták az indokoltságot, vagyis hogy miért tartották fontosnak a szerzők a köztereket. Ezek alapján kategorizálták a vizsgált szövegeket, és összegezték, hogy a fogalom-meghatározások és a jelentőség milyen gyakorisággal fordulnak elő. A szakirodalomban megjelenő különféle definíciók mellett változatos indokoltságok szerepeltek a téma jelentőségét illetően is. A legnagyobb gyakorisággal (33%) a közterek funkcionális szerepe fordult elő, mint például sétálás, találkozás. 30%-ban a demokratikus jelleg, illetve a politikai és társadalmi szerepkör. További gyakori indokoltságok, hogy a köztér „vitát biztosító színtér”, „identitást formáló felület”, „közösség építő és társadalmi kohéziót elősegítő” hely, valamint „lakóhely” szerep a hajléktalan emberek életében. A kutatás alapján a szerzőpáros arra a megállapításra jutott, hogy a geográfusokat két fő csoportba lehet sorolni az alapján, hogy hogyan fogják fel a köztereket. Az egyik csoport a közterek demokratikus és politikai érdekekkel átszőtt jellegét hangsúlyozza, a másik pedig főként a társadalmi szerepét emeli ki. A témában szerzett eddigi tapasztalatok alapján úgy vélem, nem lenne célravezető a definíciót szigorú keretek közé szorítani, annak minden aspektusát figyelembe kell venni, amikor azokat vizsgáljuk. Azaz a tér társadalmi szerepei épp úgy fontosak, mint a városépítészeti, természeti környezeti, vagy például a gazdasági, turisztikai jellege. Ezeken kívül természetesen még számos funkciót fel lehet tární és a fejlesztések során szükséges is ezt megtenni, és mindig az aktuális köztér mivoltának megfelelően kell kezelni azt.

A városi közterek jelentőségét továbbgondolva érdemes megjegyezni, hogy miféle potenciálokkal is rendelkezhetnek. A 20. századi európai városok népessége igényli az elérhető, biztonságos és színvonalas tereket. A növekvő népesség miatt a különféle társadalmi és kulturális jellemzővel bíró csoportok egymás szomszédságában élnek, így mindennapos interakciók alakulnak ki közöttük. Hogy ezek a találkozások minél jobban erősítsék a közösségi koherenciát, alapvető fontosságúak az otthonos, biztonságos és az identitást erősítő közterek, ahol az említett kölcsönkapcsolatok kialakulhatnak (Alföldy Gy.–Kovács Z., 2008). A jól működő köztereken felélénkül az élet, hatással vannak a helyi társadalom milyenségére, annak helyzetére, megítélésére. A közterek a városok olyan szigetei, ahol az embereknek lehetősége nyílik a kapcsolatteremtésre, eszmecserére, ahol a különféle emberek és információk koncentrálnak, érintkeznek (Tamás A. M.–Kovács-Andor K., 2009). Az ideális közterek egyben multikulturális helyek is, ahol mindenki otthon érzi magát. A közterek tükrözik a települések állapotát miközben hatással is vannak arra, hiszen a modern korban ugyanúgy képesek tolmácsolni a társadalmi, gazdasági történéseket, mint a történelem során bármikor, ezért is érdemelnek hozzáértő és figyelmes kezelést (Feraböli, M. T., 2007; Alföldi Gy. et al., 2007).

Látható, hogy a köztér, mint fogalom, és mint entitás rendkívül sokféle lehet, jelentése és szerepe folyamatosan változik, és mindenki másképp fogja fel. Éppen ez az oka, hogy a közterekkel kapcsolatos kutatások is sokfélék, és ez a tényező adja a vizsgálatok nehézségét is. Mindez a tudományos jelentősége mellett azért fontos, mert a gyakorlatban a városi terek fejlesztése, formálása során sokszor elhanyagolt szempont a tér használóinak, meg-

tapasztalóinak felfogása, pedig a közterek az alapvető térfunkciók mellett jellegükkel sajátos értékeket közvetítenek, ezáltal társadalomformáló, közösségformáló szereppel is bírnak (Staeheli, L. A.–Mitchell, D., 2007; Csanádi G. et al., 2010).

A fenti és más szakirodalmi előzményeket a saját empirikus tapasztalatokkal szintetizálva a következőként definiálom a közteret: azok a társadalom által létrehozott és folyamatosan alakított terek (Lefebvre, H., 1991.; Mitchell, D., 2003.; Boros L., 2010.), melyek mindenki számára hozzáférhetőek, senki által nem privatizáltak, a helyi lakosság által használt találkozási, kikapcsolódási helyek. Továbbá a közterek rendelkeznek funkciókkal, bennük sokféle tevékenység végezhető, rugalmasak, különböző csoportok érintkezhetnek, könnyen megközelíthetőek és rendelkeznek közösségi szellemmel (Szijártó Zs., 2010; Udvarhelyi É. T., 2010; Wessely A., 2010). A közterek jelentőségét főként a társadalmi szerepükben látom, mivel amennyiben ezek megfelelőek, úgy hozzájárulhatnak az életminőség javulásához, a közösségek kialakulásához és kohéziójához. Emellett fejlesztésük segíthet a szociális problémák megoldásában és a városi élet központjaivá válhatnak.

2. Módszertan

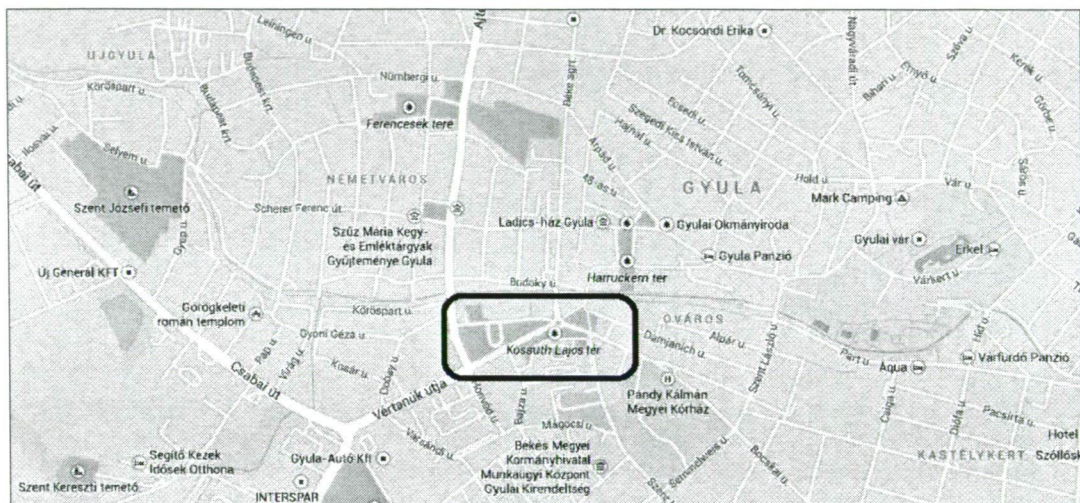
A kutatás során az elméleti háttérhez szükséges szakirodalom áttanulmányozása mellett megvizsgáltam a releváns fejlesztési dokumentumokat. A kutatás gyakorlati megvalósítása során kvalitatív módszereket használtam. Az kvalitatív terepkutatás alkalmazását indokolta a módszer egyik legfőbb erőssége. A kvalitatív módszer a vizsgált folyamatok mélyebb megértését teszi lehetővé, emellett rugalmas, hiszen a kutatási terv és a kutatás menete az eredményeknek megfelelően módosítható (Steinar, K., 2005; Babbie, E., 2001).

Az empirikus módszerek többfélék voltak, így egyrészt fél-ig strukturált és mélyinterjúkat készítettem. Az interjúalanyok a téren lakók, a tér használói, a téren vállalkozást működtetők és a kompetens szakértők voltak. A környező lakók megkérdezéséhez felkérő levelet küldtem, melyben jeleztem, hogy melyik napokon fogom őket keresni és milyen okból. Ennek megfelelően 2013. július 6-7-én és 20-21-én felkeresetem a lakókat, és interjúkat készítettem velük. Az interjúk kérdései arra vonatkoztak, hogy miként érintette őket a fejlesztés, hogyan értékelik a folyamatokat és mi a véleményük a megújult térről. Emellett 2013 nyarán előre megbeszélt időpontokban mélyinterjúkat készítettem a tér fejlesztésében részt vevő, a fejlesztést jól ismerő szakértőkkel, illetve a város vezetőivel. A mélyinterjúkban köztérfejlesztésekről általános értelemben és a Kossuth térrel kapcsolatosan kérdeztem az interjúalanyokat szakértői szempontból. Továbbá augusztus 22–25-ig résztvevő megfigyelést végeztem és ez alatt a térhasználókkal fél-ig strukturált interjúkat készítettem. A beszélgetésekből kiderült, hogy a tér használói miként látják a fejlesztés hatására történt változásokat és hogyan ítélik meg a tér működését. A térhasználati szokások feltérképezésére az egyik legmegfelelőbb módszer a tér bejárása, a fényképes dokumentáció készítése és a résztvevő megfigyelés (Bodnár J., 1998). A résztvevő megfigyelés során 2 teljes napon keresztül reggeltől késő estig a téren tartózkodtam, és viselkedés térképezéssel rögzítettem a történéseket. Ennek keretében egy adatlapon feljegyeztem a térhasználók korát, nemét, és hogy hol, és hogyan használják a teret. A térhasználókhoz sorszámot rendeltem, melyet a tér térképén jelöltem. Emellett minden olyan további információt feljegyeztem, ami a kutatás szempontjából fontos lehet, például, ha olyan tevékenységre került sor, ami nem szerepelt az adatlapon (Letenyi L., 2006.; Madden, K., 2005). A korábbi terepbejárások alkalmával és a megfigyelések során folyamatosan fényképes dokumentációt végeztem.

3. A Kossuth tér fejlesztésének bemutatása

A fentebb említetteknek megfelelően a kutatás mintaterülete a gyulai Kossuth-tér volt. A Kossuth tér tulajdonképpen Gyula városának kapuja. Az legtöbb idelátogató itt találkozik a belvárossal elsőként. Mindez azért lényeges, mert a Gyulára érkező első benyomását a tér határozza meg, amely egyben a város imázsára is utal. A tér egykor kirakódó vásároknak adott helyet, később a fejlesztésig, azaz 2005-ig a határ felé vezető 44-es út haladt át a tér helyén, ezzel jelentős gépjármű forgalmat generálva (Árpási Z., 2011).

1. ábra. A Kossuth tér elhelyezkedése Gyulán
Figure 1. The position of Kossuth square in Gyula

Forrás: Google Maps alapján saját szerkesztés

1. kép. A megújult Kossuth tér
Picture 1. The renewed Kossuth square

Forrás: www.epiteszforum.hu

A tér újratervezése már az Európai Unióhoz történő csatlakozás előtt, 2000-ben elkezdődött, ekkor a város ötletpályázatot írt ki a tér megújítására. A történelmi belváros rekonstrukció keretében megvalósuló fejlesztés végül az EU-s forrásokhoz való hozzáférés lehető-

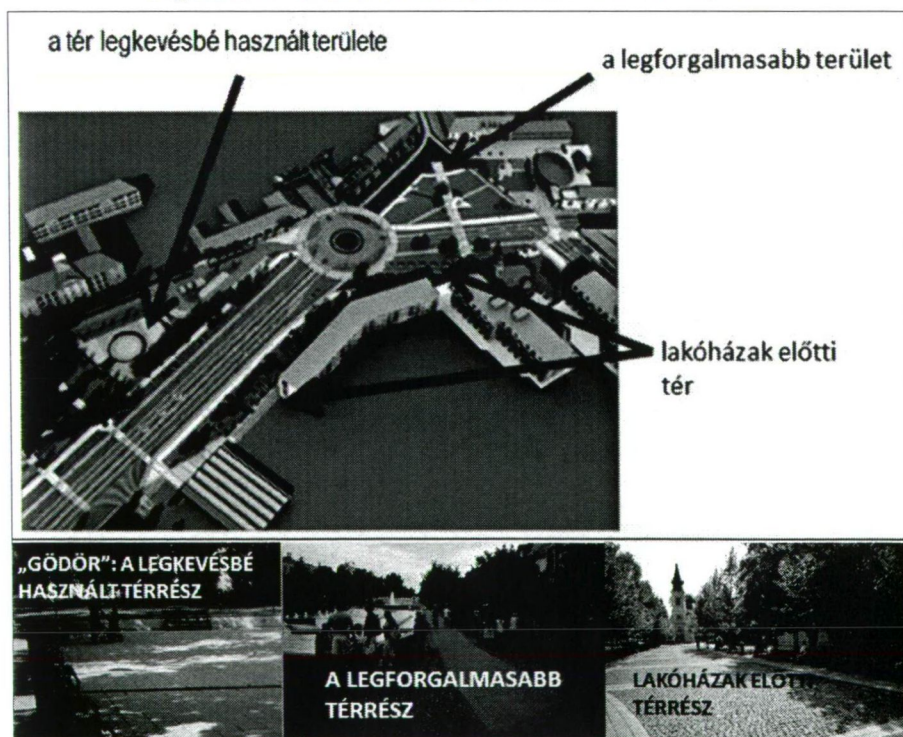
ségével indult el 2005-ben, és 2006-ban át is adták az új teret (www.epiteszforum.hu/elet-a-teren). A város 465 millió forintból újjátotta meg a teret, amelyből az elnyert támogatás 330 millió forint volt. A „városkapu” funkció miatt a fő cél az új közlekedési rend kialakítása volt, mivel gyakorlatilag ez a tér fogadja a Békéscsaba felől érkező autós forgalmat (1. ábra). Ezen kívül a célok között szerepelt Gyula fürdőváros mivoltjának hangsúlyozása is. Kialakítottak egy rendezvényteret, zöld területeket, sétáló utcát, szökőkutakat, valamint művészeti alkotások és térfigyelő kamerák kaptak helyet a téren (1. kép). A fejlesztés folyamatát végig eseménymarketinggel népszerűsítették, illetve a lakosság tájékoztatása és a velük való kommunikáció is folytonos volt (www.epiteszforum.hu/elet-a-teren).

4. A Kossuth tér a fejlesztést követően

A tér szerkezetét és a térrészek használatát tekintve alapvetően három részt lehet elkülöníteni. Az egyik a „gödör”, amely korábban is és a fejlesztést követően is rendezvényterként működik. A másik a szökőkutakkal és vendéglátóhelyekkel rendelkező terület, amely igazi közösségi térként funkcionál, és a harmadik pedig a lakóházak előtti sétány és pihenőövezet (2. ábra).

2. ábra. A Kossuth tér térrészei

Figure 2. Section of the Kossuth square to three parts

Forrás: www.epiteszforum.hu ábrája alapján saját szerkesztés saját fényképekkel

A tér használatát illetően megfigyelhetőek a napszakok szerinti változások, azonban mivel a tér viszonylag nagyméretű és funkcionálisan is tagolt, ezért a térhasználati jellegzetességeket a különböző térrészek szerint mutatom be.

A legkevésbé használatos terület a rendezvényterék kialakított „gödör”. A helyi lakosok szerint itt rendszeresen vannak rendezvények, és a térnek ez a része jól betölti a tervezett szerepét. Amikor épp nincs semmilyen esemény, akkor inkább a fiatalok (tizen- és huszonevűek) használják, mivel viszonylag nagy területen áll rendelkezésre beépítetlen felület, amit kiváló terepet biztosít a különféle sportoknak (pl. focizás, görkorcsolyázás). A megfigyelések alapján a délelőtti nyugodtabb időszakban inkább idősebbek (nyugdíjasok) és kismamák veszik birtokba és pihenésre, beszélgetésre használják. Délután és estefelé a fiatalabbak gyülekeznek, és változatos módon használják, például nagyobb társaságban összeülnek és beszélgetnek, fociznak, kerékpároznak. Mivel egy tábla jelzi, hogy a rendezvényterületen gördeszkázni, görkorcsolyázni és kerékpározni este 21 órától reggel 8 óráig tilos, így ebben az időszakban kiürül a tér. Az egyik a gödör mellett lakó interjúalany elmesélte, hogy a fejlesztés előtt a késő esti órákban is tele volt a gödör a fiatalokkal, de ez sok lakót zavart, így hozták a már említett szabályt. A fenti korlátozás példa a már említett konfliktusokra, melyek a térrendezésekkor felmerülhetnek. Ebben az esetben különböző igényekkel rendelkező lakosok kerültek szembe egymással, és a problémát egy szabályozással oldották fel, amely az egyik felet előnyösen, a másikat hátrányosan érintette. Sok esetben vannak ilyen érdekütközések, melyek kezelése nem könnyű feladat és általában a köztér demokratikus mivoltán esik csorba. Összességében a terület elrendezésénél és funkciójánál fogva megállapítható, hogy a többihez képest ez a Kossuth tér legkevésbé használt része.

A tér legforgalmasabb része a belvároshoz legközelebb eső terület. Itt a legsokszínűbbek a tereptárgyak: művészeti alkotások, szökőkutak, számos pad, zöldterületi elem és vendéglátóhely megtalálható itt. A reggeli, délelőtti órákban főként az átmenő gyalogos és kerékpáros forgalom meghatározó, azonban már ebben az időszakban is megfigyelhető, hogy idősebbek és fiatalabbak egyaránt huzamosabb ideig is itt tartózkodnak, olvasgatnak, nézelődnek, beszélgetnek. A nap legmelegebb szakaszában viszonylag kevés árnyék található itt, így ekkor az emberek áttelepednek az árnyékosabb, lakóházak előtti oldalra. A szökőkutak azonban enyhítik a hőérzetet és az ott lévő vendéglátóhelyek ekkor is nagy forgalmat bonyolítanak, így mégis képes vonzó maradni a tér ezen részén a dél körüli órákban is. Az átmenő forgalom egész nap megfigyelhető, mivel minden irányból keresztezik a kerékpárosok, gyalogosok a teret. A délutáni órákban a használók újra benépesítik a térnek ezt a részét, és ekkortól már megfigyelhető sok turista. Az esti időszakra rengeteg ember települ ki, és mindenféle változatos tevékenységeket végeznek: kutyát sétáltatnak, játszanak, beszélgetnek, fagyaltoznak, üldögélnek, találkoznak, fényképezkednek, nézelődnek, vásárolnak a helyi üzletekben, vagy az utcai árusoknál, akik este mobil standokkal települnek ki a térre. Vannak, akik fagyit árulnak, de van aki bohócoknak öltözik és lufiból készíti a babokat a gyerekeknek. Ezek a kereskedők nagy vonzerőt jelentenek a téren. A forgatag ekkorra szinte követhetlenné válik és ez a nyüzsgés hétvégeken egészen a kései órákig megfigyelhető, a helybéli fiatalok akár éjszaka is használják a teret.

Ennél kissé nyugodtabb hangulatú a lakóházak előtti sétáló és pihenőövezet. Ez a térrész is egész nap forgalmas, de főként a közvetlenül ott élők használják és a megfigyelt időszakban minden nap ugyanazok az emberek ültek ugyanazonokon a padokon. Ők főként nyugdíjasok, férfiak és nők egyaránt, illetve itt rendszeresen megfigyelhetőek hajléktalanok is. A megfigyeltetek érdekes kontrasztot mutatnak a fentebb leírt, turisták által szívesen használt térrészhez képest. A lakóházak aljában áruházak, drogériák, kisebb boltok találhatóak, ahol a közelben lakók vásárolnak, majd csomagjaikkal megpihennek és beszélgetnek a szomszédaikkal. Mivel itt a legtöbb az árnyékban lévő padok száma, ezek egész nap foglaltak. A megfigyelések alapján megállapítható, hogy ez a terület a Kossuth téren és környéken élők igényei szerint lett kialakítva, pihenésre, vásárlásra, míg a forgalmasabb rész a turistáknak megteremtett vonzó hely, a rendezvényter pedig rugalmasan használható sokféle tevékenységre.

Az egész Kossuth teret együttesen tekintve a tervezett céloknak megfelelően mindenféle térhasználó megtalálja az igényeinek megfelelő helyet benne, sokféle embert vonz, és sokféle funkcióval rendelkezik. Ezt az interjúalanyok is alátámasztják. A Kossuth tér fejlesztését a megkérdezettek közül mindenki szükségesnek tartotta, az eredményét pedig sikeresnek ítélik meg, mert a tér nem pusztán köztérként, de közösségi térként is funkcionál. A folyamatok eredményeképp a Kossuth tér megtelt étellel és az itt lakók rendszeresen használják, de a távolabb élő gyulaiakat is vonzza. A helyi vállalkozókkal folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy az üzletük megnyitásában nagy szerepe volt a fejlesztésnek, a már korábban is ott lévő vállalkozásoknak a forgalmuk is jobb lett. Nézeteltérések természetesen minden fejlesztés kapcsán felmerülnek, ez esetben a gyalogos és kerékpáros forgalom kapcsán merült fel konfliktus, illetve az áruszállítás miatt, mivel az a tér felől nem megoldható, ami megnehezíti a vállalkozások működtetését. Ennek ellenére több nem helybéli és helybéli szakértő is a gyulai Kossuth teret nevezte meg az egyik legsikeresebb hazai köztérfejlesztésként. A Gyula város Integrált Városfejlesztési Stratégiája megfogalmazza, hogy a belváros közterei – így a Kossuth tér is – kifejezetten a szabadidős, természetközeli tevékenységeknek megfelelően lettek kialakítva és ebbe az irányba is tervezik fejleszteni azokat. Ezen túlmenően főként a találkozóhelyek és zöldfelületek kialakítására fókuszálnak és a jövőben inkább a fiatalabb korosztály szükségleteire fordítják a figyelmet (Gyula város Integrált Városfejlesztési Stratégiája).

5. Összegzés

A gyulai Kossuth tér fejlesztése más hazai példáktól eltérő abból a szempontból, hogy a tervezés és előkészítés már jóval a forrásokhoz való hozzájutás és a kivitelezés előtt megkezdődött. A megújítás során nagy hangsúlyt fektettek a helyi lakossággal való kommunikációra is, így a lakosság sokkal inkább magáénak érezheti a teret. A fejlesztés előkészítési szakaszának köszönhetően több idő állt rendelkezésre az igények és a tér korábbi és a jövőben szükséges funkcióinak felmérésére, így a Kossuth tér szinte újjászületett, megtelt étellel. Lényeges, hogy nem csupán a helyi politikusok és a fejlesztésben érdekelt szakemberek szerint sikeres, hanem külső szakértők és a helyi lakosság szerint is. A gyulai tér fejlesztésének metodikája részben példázza azt a gyakorlatot, amely a nyugat-európai településfejlesztésben már évek óta bevált. Ezzel egy hazai jó gyakorlatot teremtettek, mely számos jövőben megvalósuló fejlesztésnek mintájául szolgálhat. Ezekben az államokban már korábban felismerték, hogy a tervezés és a fejlesztés érdekek által meghatározott folyamatok. Így konfliktusokkal terheltek, ezért a gyakorlat elmozdult a használók által meghatározott és a minél rugalmasabb és egyenlőségelvű fejlesztések felé. Magyarországon a helyi társadalom bevonásával megvalósuló projekteknek még számos visszatartó erővel kell szembenéznie, mint a bürokratikus rendszer nehézségei, vagy a kivitelezésre hagyott rövid időkeret. Ennek ellenére már egyre több esetben valósulnak meg ilyenfajta fejlesztések. Az elmúlt évtizedben történt köztérfejlesztések hatásainak és a terek működéseinek vizsgálatával fel lehet tárnai a gyengeségeket és erősségeket, ami a jövőbeli megújítások sikerességének záloga lehet.

Felhasznált irodalom

Alföldi Gy.–Czeglédy Á.–Horváth D. (2007): Egy ébredő városrész részvételi típusú városmegújítás a Józsefvárosban. In: Kondor A. Cs.–Egedy T.: Városfejlődés és városrehabilitáció: Budapesti és lipcsei tapasztalatok. Magyar Földrajzi Társaság, Budapest.

- Alföldy Gy.–Kovács Z. (2008): Városaink jövője, közös felelősség, „zöld” cselekvés! In: Alföldy Gy.–Kovács Z.: Városi Zöld Könyv – Kulcs a fenntartható városhoz. Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft. Budapest. Pp. 4–8.
- Árpási Z. (2011): A Gyula könyv, Inicialé-Lap, Gyula. pp. 38–42.
- Ash, A. (2008): Collective culture and urban public space. – *City*, 12. 1. pp. 5–24.
- Babbie, E. (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi kiadó. Budapest, pp. 206–207, 276–277, 344–345.
- Bodnár J. (1998): Assembling the Square: Social Transformation in Public Space and the Broken Mirage of the Second Economy in Postsocialist Budapest. In: *Slavic Review*, 57. Évf. 3. Sz. pp. 489–515.
- Boros L. (2010): Földrajzi alapkategóriák gazdaságföldrajzi kontextusban. In: Mészáros R. et al. A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 38–54.
- Carmona, M.–Magalhaes, C.–Hammond, L. (2008): Public space: the management dimension. Routledge, Abingdon. pp. 3–7.
- Csanádi G.–Csizmady A.–Kocsis J. B.–Köszeghy L.–Tomay K. (2010): Város Tervező Társadalom, Sík Kiadó, Budapest.
- Feraboli, M. (2007): A világ legszebb terei. Alexandra kiadó, Pécs, pp. 8–9, 14–15, 156–157.
- Garcia-Ramon, M. D.–Ortiz, M.–Prats, M. (2004): Urban planning, gender and the use of public space in a peripheral neighbourhood of Barcelona. In: *Cities*, 21. 3. pp. 215–223.
- Gehl, J.–Matan, A. (2009): Two perspectives on public spaces. – *Building Research & Information*, Routledge, 37. 1, pp. 106–109.
- Lefebvre, H. (1991): The production of space. Basil Blackwell, Oxford.
- Letenyi L. (2006): Településkutatás. Budapest, Új Mandátum: Ráció Kiadó, pp. 71–94.
- Madden, K. (2005). How to turn a place around? A Handbook For Creating Successful Public Spaces. Project for Public Spaces Inc., New York.
- Mészáros R.–Boros L.–Nagy E.–Pál V.–Nagy G. (2010): A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Budapest. pp. 40–56.
- Mitchell, D. (2003): The Right to the City: Social Justice and the Fight for Public Space. The Guilford Press, New York. 270 p.
- Pugh, J. (2009): The spaces of democracy and the democracy of space: A new network exploring the disciplinary effects of the spatial turn. In: *Space and Polity* 13. 2. pp. 159–164.
- Stacheli, L. A.–Mitchell, D. (2007): Locating the public in research and practice. In: *Progress in Human Geography* 31. 6. pp. 792–811.
- Steinar, K. (2005): Az interjú – Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. József Műhely kiadó. Budapest, pp. 79–80.
- Szijárádó Zs. (2010): Köz/tér: fogalmak, nézőpontok, megközelítések. Gondolat Kiadó, PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék.
- Tamás A. M.–Kovács-Andor K. (2009): Köztér és közterületfejlesztés tendenciái napjainkban. Fiatal műszaki tudományos ülészaka. 15. pp. 29–32.
- Udvarhelyi. T. (2010): Köztér, demokrácia és kulturális sokszínűség. In: Régi-új magyar építőművészet, IV. évfolyam, Budapest. pp. 19–26.
- Vedrédi K.–Boros L. (2012): Szegedi közösségi terek fejlesztéseinek vizsgálata. In: *VIKEK közlemények* IV. 1. pp. 208–222.
- Wessely A. (2010): A köztér politikája – Városi tér az élménytársadalomban. In: Régi-új magyar építőművészet V. évfolyam, Budapest. pp. 27–31.

Egyéb források:

- <http://epiteszforum.hu/elet-a-teren> (Letöltés ideje: 2013. 09. 15.)
- Studio Metropolitana Urbanisztikai Kutató Kht. 2004.
- Gyula város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2008. május.